

Vaječník

Vaječník (ovarium) patří mezi ženské pohlavní orgány vnitřní, jehož funkcí je produkce pohlavních buněk a pohlavních hormonů. Je oválného tvaru, na dvou stranách zploštělý. Velikost závisí na věku, délka se pohybuje mezi 2,55 cm, šířka 1-3 cm, tloušťka je 1-1,5 cm. Hmotnost se udává kolem 6-10 g. Těchto rozměrů dosahuje vaječník až v pubertě. Povrch ovaria je šedorůžové barvy, na povrchu v dětství hladký, po pubertě se postupně zvráští vlivem proběhlých ovulací. Ve stáří je vaječník zmenšený, tuhý a svraštělý.

Uložení

U žen, které nerodily, je ovarium zavěšeno peritoneální duplikaturou (*mesovarium*) k malé pánvi ve *fossa ovarica* - pod rozvětvením a. iliaca communis v a. iliaca interna a a. iliaca externa. U žen, které rodily, klesá vaječník dozadu, u mnohorodiček až do tzv. Claudiovy jamky.

Popis

Na ovariu se rozlišují dvě plochy:

- *facies lateralis* - zevní plocha;
- *facies medialis* - vnitřní plocha;

dvě hrany:

- *margo liber* - zadní okraj;
- *margo mesovaricus* - přední okraj, přirostlý k *mesovariu*;

dva póly:

- *extremitas tubaria* - horní pól připojený ke stěně malé pánve;
- *extremitas uterina* - dolní pól připojený k rohu děložního.

Fixační aparát

Ovarium v poloze fixují:

- *mesovarium*;
- *ligamentum suspensorium ovarii* - fixuje horní pól ovaria ke stěně malé pánve;
- *ligamentum ovarii proprium* - fixuje dolní pól ovaria ke *cornu uteri*.

Stavba

Povrch vaječníku je krytý jednovrstveným kubickým epitelem - zárodečným. Pod epitelem se nachází zahuštěná vazivová vrstva *tunica albuginea*.

Dřeň ovaria (*medulla ovarii*) je řídkší konzistence, obsahuje cévy a nervy.

Kůra ovaria (*cortex ovarii*) tužší konzistence, obsahuje řídké vazivo s ováriálními folikuly.

Folikuly

Rozlišujeme tři typy folikulů:

- primární - *folliculi ovarici primarii*, objevuje se ve fetálním období, velikost 30-40µm;
- rostoucí - objevují se v období puberty, postupně dozrávají, zároveň se ve vaječníku nachází různá stadia vývoje folikulů;
- zralé - *folliculus ovaricus vesiculosus* (Graafův folikul), obsahují folikulární tekutinu, při dozrání se uvádí velikost folikulu 10-20 mm.

Ovulace - po dozrání folikul praskne a uvolní vajíčko, které je vytékající folikulární tekutinou vyplaveno z ovaria.

Žluté tělísko (*corpus luteum*) - vzniká ze zbytku prasklého folikulu, kdy se původní membrána přemění na luteinové buňky, které vyplní bývalý folikul, produkuje hormon žlutého tělíska.

Cévní zásobení

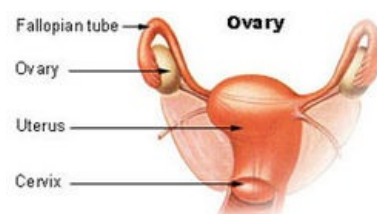
Ovarium je zásobováno z:

- *arteria ovarica* - odstupuje z břišní aorty;
- *ramus ovaricus a. uterinae*.

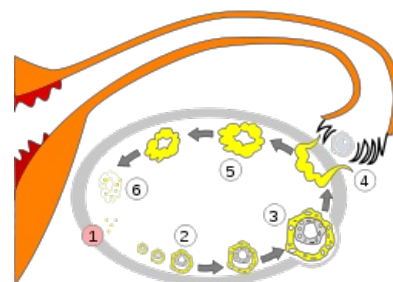
Venózní krev odvádí *vena ovarica* do *v. cava inferior*. Levostranná *v. ovarica* ústí zpravidla do *v. renalis*. Část venózní krve je odváděna do děložních žil.

Mikroskopická stavba

Povrch ovaria je kryt **jednovrstveným kubickým** epitelem, tzv. **zárodečným** nebo **germinálním** epitelem. V **hilu** tento epitel přechází v **mezotel** (plochý peritoneální epitel).

Vnitřní ženské pohlavní orgány

1 - Menstruace, 2, 3 - Rostoucí folikuly, 4 - Prasknutý folikul s uvolněním oocyty = ovulace, 5 - Žluté tělísko, 6 - Zánik žlutého tělíska

Pod povrchem se nachází **tunica albuginea**, což je husté kolagenní vazivo.

Ovarium sestává ze dvou od sebe špatně rozlišitelných částí:

- **Kůra ovaria** je tvořena řídkým kolagenním vazivem. *Fibroblasty a fibrocyty* obsahují mnoho jader, proto se na preparátu zdají být tmavší. V kůře se nachází **ovariální folikuly s oocyty**.
- **Dřeň ovaria** je tvořena hustší kolagenní vazivo s převahou *vláknité* složky. Dřeň v oblasti stromy obsahuje charakteristické **vřetenovité fibroblasty**. Je bohatě cévně zásobena.

Odkazy

Související články

- Ženské pohlavní ústrojí
- Cévy močopohlavního systému
- Mízní uzliny močopohlavního systému
- Ovarium (preparát)

Použitá literatura

- ČIHÁK, Radomír a Miloš GRIM. *Anatomie*. 2. upr. a dopl vydání. Praha : Grada, 2002. 488 s. sv. 2. s. 337-344. ISBN 80-247-0143-X.
- PETROVICKÝ, Pavel, et al. *Anatomie s topografií a klinickými aplikacemi : Orgány a cévy*. 1. vydání. Martin : Osveta, 2001. 560 s. sv. 2. s. 296-299. ISBN 80-8063-046-1.
- NAŇKA, Ondřej a Miloslava ELIŠKOVÁ. *Přehled anatomie*. 2. vydání. vydavatel, 2009. 0 s. s. 215-216. ISBN 978-80-7262-612-0.
- GRIM, Miloš a Rastislav DRUGA, et al. *Základy anatomie 3 : Trávicí, dýchací, močopohlavní a endokrinní systém*. 1. vydání. Praha : Galén, 2005. 163 s. ISBN 80-7262-302-8.

Citováno z „<https://www.wikiskripta.eu/index.php?title=Vaječník&oldid=435995>“